

УДК 339.92

Борисюк Оксана Анатоліївна,
кандидат географічних наук, доцент
Заря Ігор Вікторович,
кандидат економічних наук, доцент

Національний авіаційний університет
м. Київ, Україна, e-mail: imv2008@ukr.net

Національний авіаційний університет
м. Київ, Україна, e-mail: imv2008@ukr.net

МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО БЕЗПЕКОВОГО ВИМІРУ

Мета. Основна мета статті полягає у розкритті передумов, факторів і наслідків впливу безпекової компоненти світового масштабу на розвиток туризму.

Методика. Під час написання були використані такі методи дослідження: аналіз, порівняльний, історичний, статистичний, системний та ін.

Результати. В результаті дослідження обґрунтовуються основні напрямки розвитку туристичної індустрії в контексті безпекової компоненти, основні підходи до трактування дефініції «економічна безпека», аналізуються чинники, які мають визначати вектор реалізації основних положень економічної безпеки туристичної діяльності.

Наукова новизна. Запропоновано низку дієвих заходів для протидії негативним впливам різних небезпек та ризиків, які торкаються туризму на мікро- та макрорівнях і потребують постійного моніторингу та удосконалення.

Практична значимість. Розгортання військових дій на Близькому та Середньому Сході, Північній Африці, Східній Україні, теракти в країнах Європи, США і поглиблення напруги в сусідніх регіонах викликають глибоке занепокоєння в колах туристичного бізнесу у зв'язку з такими факторами як зменшення кількості туристів в цих регіонах, зниження прибутковості туристичної галузі як в країні реципієнті так і у країнах генераторах туристичних потоків.

Тому проблема безпеки туристичної галузі є не тільки необхідною умовою регіонального розвитку, а й однією з основних для державних органів влади та міжнародної спільноти загалом.

Ключові слова: туризм, економічна безпека, соціально-економічні процеси, небезпека, ризики, загрози, управління економічною безпекою, безпековий стан туризму

УДК 339.92

Борисюк Оксана Анатольєна,
кандидат географічних наук, доцент

Заря Ігорь Вікторович,
кандидат економічних наук, доцент

Национальный авиационный университет
г. Киев, Украина,
e-mail: imv2008@ukr.net

Национальный авиационный университет
г. Киев, Украина
e-mail: imv2008@ukr.net

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ТУРИЗМ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОГО ИЗМЕРЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ

Цель. Основная цель статьи заключается в раскрытии предпосылок, факторов и последствий влияния безопасности компоненты мирового масштаба на развитие туризма.

Методика. При написании были использованы следующие методы исследования: анализ, сравнительный, исторический, статистический, системный и др.

Результаты. В результате исследования обосновываются основные направления развития туристической индустрии в контексте безопасности компоненты, основные подходы к трактовке дефиниции «экономическая безопасность», анализируются факторы, которые должны определять вектор реализации основных положений экономической безопасности туристической деятельности.

Научная новизна. Предложен ряд действенных мер по противодействию негативным воздействиям различных опасностей и рисков, которые касаются туризма на микро- и макроуровне и требуют постоянного мониторинга и совершенствования.

Практическая значимость. Развертывание военных действий на Ближнем и Среднем Востоке, Северной Африке, Восточной Украины, теракты в странах Европы, США и углубления напряжения в соседних регионах вызывают глубокое беспокойство в кругах туристического бизнеса в связи с такими факторами как уменьшение количества туристов в этих регионах, снижение прибыльности туристической отрасли как в стране реципиенте так и в странах генераторах туристических потоков. Поэтому проблема безопасности туристической отрасли является не только необходимым условием регионального развития, но и одной из основных для государственных органов власти и международного сообщества в целом.

Ключевые слова: туризм, экономическая безопасность, социально-экономические процессы, опасность, риски, угрозы, управление экономической безопасностью, безопасное состояние туризма

УДК 339.92

Borysiuk Oksana Anatoliivna,
Candidate of Geography Sciences,
Associate Professor

Natuonal Aviation University Kyiv, Ukraine
e-mail: imv2008@ukr.net

Zaria Ihor Viktorovych,
PhD in Economics, Associate Professor

Natuonal Aviation University Kyiv, Ukraine
e-mail: imv2008@ukr.net

INTERNATIONAL TOURISM IN THE CONTEXT OF MODERN SAFETY MEASUREMENT

Purpose. The main purpose of this article is to disclose assumptions and factors, the effects of the security impact of global tourism development components.

Methods. During the research the following methods such as analysis, comparative, historical, statistical, systems and others were used

Results. The study substantiates the main directions of development of the tourism industry in the context of security components, the main approaches to the interpretation of the definition of "economic security", analyzes the factors that should determine the vector of the basic provisions of the economic security of tourist activities.

Scientific novelty. A series of effective measures to counter the negative impacts of different hazards and risks that affect tourism in the micro and macro level, and require constant monitoring and improvement.

The practical significance. Deployment of military operations in the Middle East, North Africa, Eastern Ukraine, terrorist attacks in Europe, the United States and deepening tension in the neighboring regions, causing deep concern in the tourism business circles due to factors such as a decrease in the number of tourists in these regions, profitability decline in tourism industry both at home and in the recipient countries, the generators of tourism flows.

Therefore, the problem of security of the tourism industry is not only a necessary condition for regional development, but also one of the principal for the public authorities and the international community as a whole.

Keywords: tourism, economic security, social and economic processes, danger, risk, threat, management of economic security, the safe state of tourism

Постановка проблеми. Реалії сьогодення вимагають переоцінки поглядів та аналізу ситуації на туристичному світовому просторі виходячи з подій, що відбуваються на геополітичній арені протягом 2013-2016 років. Довготривалість дії геополітичних чинників та вплив на майбутнє міжнародного туризму обумовлюють необхідність напрацювання усталених поглядів, принципів і засад для реалізації основних положень безпекового підходу до забезпечення мінімуму ризиків для туристів. Адже турист є головним об'єктом туристичної діяльності без якого туристична галузь залишиться на узбіччі економічного розвитку.

Розгортання військових дій та поглиблення напруги в майже усіх регіонах світу викликають глибоке занепокоєння в колах туристичного бізнесу у зв'язку з такими факторами як зменшення кількості туристів в цих регіонах, зниження прибутковості туристичної галузі як в країні-реципієнті так і у країнах - генераторах туристичних потоків.

Тому проблема безпеки туристичної галузі є не тільки необхідною умовою регіонального розвитку, а й однією з основних для державних органів влади та міжнародної спільноти загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження проблем безпеки туризму зроблено такими вченими як А. Холод, В. Гуляєв, Н. Галла, Р. Алоян, Н. Корж, О. Охріменко, І. Маркіна, С. Мічурін, М. Марінін та інші [2-5,7-9,12,13]. Основний наголос робиться на теоретичній, суспільно-географічній проблематиці, але прикладним аспектам цієї проблеми приділяється недостатньо уваги, особливо з урахуванням тих викликів і загроз, які актуалізувалися за останні роки і набирають обертів, воліючи стати одними з основних перепон у соціально-економічному розвитку світового та регіонального масштабу. Туризм у цьому контексті є чи не найважливішим індикатором і галуззю економіки, яка в своєму поступі найкраще відображає цей процес і значною мірою залежить від вирішення цієї проблеми.

Формулювання цілей статті. Основна мета статті полягає у розкритті передумов, факторів і наслідків впливу безпекової компоненти світового масштабу на розвиток туризму.

Виклад основного матеріалу. Невпинне зростання кількості туристів (рис. 1-2) визначає нові вектори і тренди щодо створення умов для повноцінного якісного відпочинку. На рис. 1 ми бачимо певний приріст туристів за макрорегіонами у 2014 р.: Європа – 609 млн. осіб (+29 млн. осіб або 5%), Азія – 227 (+13 млн. осіб або +5%), Америка – 191 (+9 млн. осіб або +5%), Близький Схід – 53 (+3%), Африка – 52 (-3%). Загальне – 1184

млн. (+50 млн. осіб або +4,4%). На рис. 2 – динаміка приросту окреслює риси стабільної перспективи на майбутнє.

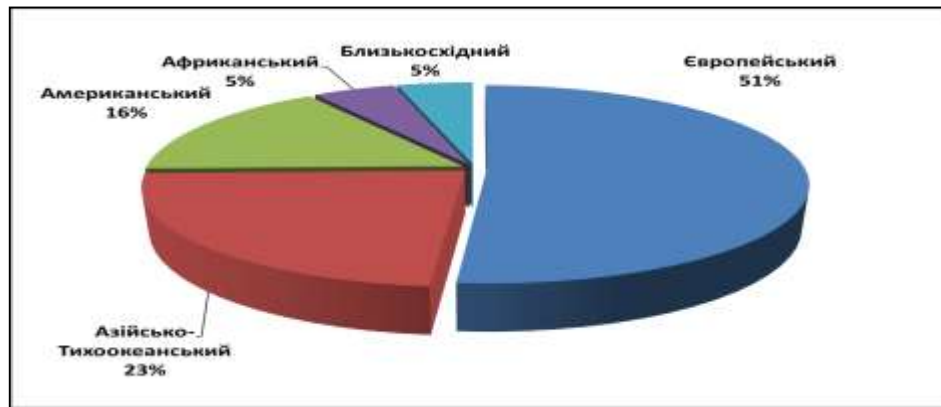

Рис. 1. Розподіл туристичних прибуттів за макрорегіонами світу у 2014 р.

Рис. 2. Динаміка туристичних прибуттів за макрорегіонами Світу за 2013-2015 рр.

Як бачимо, (рис.2) Європейський регіон був і залишається головним локомотивом розвитку туризму в Світі як за кількістю туристичних прибуттів, так і за динамікою цього процесу. Така ситуація обумовлена цілою низкою чинників, серед яких особливо виділяються об'єкти культурної спадщини, розвинена інфраструктура, рівень життя жителів регіону, суспільно-географічний масштаб можливостей та інше.

У хвості туристичного потягу знаходяться такі регіони як Близький Схід та Африка з їхніми проблемами економічного, соціального та безпекового характеру. Лише Африканський регіон демонструє у 2015 році негативну динаміку на рівні -3%. Також слід виділити АТР, який вже на третину прибуттів випереджає Американський регіон і щороку набирає обертів.

Загалом потужність туристичних прибуттів з 2013 р. зростала на 47 млн. осіб у 2014 р. і 50 млн. осіб – у 2015 і сягнула в останньому 1184 млн. осіб (порівняно з 1087 млн. в 2013 році), тобто +9%. І якщо, за даними

ЮНВТО, у 2014 р. за темпами росту прибуттів перше місце займав Американський регіон (+8%), то у 2015 році однаковий приріст у +5% демонструють АТР, Американський та Європейський регіони.

Ситуацію, що склалася в Україні останніми роками, можна побачити на рис. 3. Як свідчать дані, 6-7 років назад обсяги в'їзного туризму в Україні були на рівні 20-21 млн. прибуттів. Країна через глобальну кризу мала помітний спад в обсягах в'їзного туризму у 2009 р. (-18%). 2010-2011рр Україна завершила з позитивними показниками щодо прибуттів (+1...+2%). Відвідуваність України значно впала у 2013 р., коли почалися події Майдану, а з розгорненням бойових дій на Сході України ситуація взагалі критично погіршилася. Люди просто бояться їхати до країни, у якій йде війна. У 2015 р. Україну відвідала рекордно низька кількість іноземних туристів – лише 124 тисячі іноземців, що є найнижчим показником за останні 14 років. Падінню кількості іноземних туристів в Україні не зарадили навіть лібералізація візового режиму та спрощення прикордонних формальностей для учасників міжнародного руху. «Відповідно до міжнародних угод та рішень Президента України громадяни 61 країни світу перетинають державний кордон України без віз. Переважна більшість іноземців звільнена від заповнення імміграційних карток, де зазначається мета прибуття в Україну.

Тому економічна безпека посідає сьогодні чільне місце в переліку основних функціональних складових будь-якого підприємства. Саме від ступеня її забезпечення в більшості випадків залежить рівень протистояння виникаючим загрозам, створення необхідних для оптимального функціонування умов та визначення передумов подальшого розвитку підприємства. Місце цієї дефініції серед функціональних складових діяльності підприємства представлено на рисунку. На рівні суб'єкта господарювання вченими доведено, що «економічна безпека» як агрегована категорія – це відповідний стан суб'єкта господарювання, його властивість та специфічна діяльність структурних складових, здатність до самореалізації та контролю» [1, с. 8].

Рис. 3. Міжнародні прибуття до України (1995-2015 рр.)

У визначенні дефініції «економічна безпека» вчені намагаються врахувати якомога більше факторів та явищ, які відносяться до небезпек і загроз, та визначити механізм та індикатори безпекового економічного розвитку підприємства. Натомість поза увагою залишається окреслення системного підходу до оцінки цього суспільно-економічного явища. В умовах сьогодення, багатовекторного розвитку економіки, перманентної динаміки економічної кон'юнктури така оцінка має включати чіткий, цілісний і комплексний підхід з низкою пріоритетних для кожної ситуації та в цілому завдань та норм.

У пошуках відповіді на цей запит вченими запропоновано розглядати економічну безпеку підприємства з різних системних точок зору. Наприклад, в розрізі ендогенного та екзогенного підходів [1, с. 10], коли в основі визначення лежать просторово-часові та функціональні межі економічної безпеки при екзогенному підході, або аналіз підсистем та складових економічної безпеки при ендогенному підході. Очевидно, що ці підходи доповнюють один одного і додають системності подальшим дослідженням в цьому напрямку, розширюють базу оцінки економічної безпеки підприємства. Також вчені пропонують розглядати економічну безпеку підприємства з позиції техніко-технологічної, інтелектуальної і кадрової, політико-правової, фінансової та інформаційної складових.

Здійснюються спроби узагальнити науковий досвід в теоретико-практичному плані щодо сутності та змісту дефініції «економічна безпека» [10, с. 254], зокрема в розрізі таких категорій як умови та чинники економічної безпеки, стан економіки та інститутів влади.

Також вчені, перебуваючи у творчому пошуку, розробили модель організації безпечної життєдіяльності суспільства [6, с.98], визначаючи нові вектори у дослідженнях перманентного характеру безпекового виміру суспільної діяльності.

Однією з наук, що вивчає безпеку на державному рівні є геополітика, яка поряд з вивченням політики держав опікується такими вагомими для туриста сферами життя як економічна і екологічна безпека, рівень злочинності, діяльність терористичних угруповань та інше [14, с. 37]. Геополітичний чинник відіграє вирішальну роль при укладанні угод, а у туризмі – на стадії розробки турів, вибору напрямків туризму, заключенні договорів з партнерами в приймаючих країнах.

На сьогодні існує багато прикладів, коли в різних куточках світу гинули туристи через неналежний стан забезпечення безпеки. Економічні негаразди призводять до закриття готелів, ресторанів, підприємств туристичного спрямування. В цьому контексті слід виділити ряд загроз, які сьогодні стали невід'ємною частиною ведення економічної, бізнесової діяльності: - інформаційний розвиток та комп'ютерні технології; - організаційна компонента; - фінансово-економічна діяльність; управлінська складова; - загрози у зв'язку з низьким рівнем конкурентоспроможності підприємства; - загрози, обумовлені геополітичним станом країни.

Ментальність туриста з ЄС в аспекті безпеки відрізняється від такої в українського туриста. Якщо наш турист основну увагу приділяє цінам та сервісу, то європейських туристів у разі небезпеки спокусити такими «дарами» неможливо, що й було продемонстровано європейськими туристами у таких країнах як Єгипет та Туреччина під час подій у 2015 році. Слід зазначити, що в умовах сьогодення безпека туристичної діяльності тісно кореспондується з такими чинниками (рис.4):

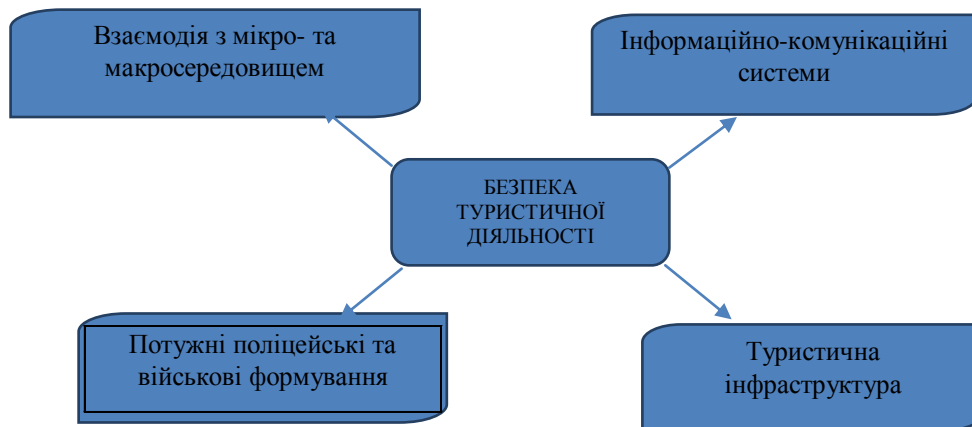

Рис. 4. Чинники дефініції «Безпека туристичної діяльності»

У 2016 р. Global peace index також було розроблено рейтинг найнебезпечніших країн світу. У стані найнебезпечніших серед таких країн як Ємен, Ірак, Сомалі, Лівія, Пакистан, Конго, опинилася і Україна (7-е місце) у зв'язку з мілітаризаційною складовою. Остання є вимушеною мірою у контексті війни на Сході країни.

На конференції з підтримки Фонду світоустрою ООН, яка проходила 21 вересня 2016 р., генеральний секретар ООН Пан Гі Мун заявив, що у 2015 р. насильство та конфлікти в світі вартували світовій спільноті 13,6 трлн. долл. Лише на миротворчі операції і допомогу біженцям було витрачено 34 млрд. долл. На жаль, такі підрахунки постфактум лише підкреслюють безпорадність світових лідерів перед виникаючими загрозами. В цю суму слід включити і втрати від ненадання туристичних послуг. І лише дії на витрати превентивного характеру могли б не тільки покласти край цілій низці кривавих подій, а й поліпшити становище в різних регіонах і зокрема, в туристичних дестинаціях.

В умовах загострення геополітичного становища в різних макрорегіонах, в контексті туристичної пропозиції слід дедалі більше уваги приділяти такому чиннику як безпека туриста, умови відпочинку, фінансова безпека. Наразі негативна динаміка і подальше загострення ситуації, наприклад у Туреччині, потребує з боку державних органів приділити належну увагу безпековій складовій, забезпечивши її на макрорівні. А з боку приймаючої сторони – на мікрорівні створити умови,

які мінімізують загрози військового, терористичного, екстремістського характеру.

Туроператор зобов'язаний пропонувати такі дестинації для відпочинку, які відповідають безпековим характеристикам. Наприклад, географічна віддаленість від місць бойових дій, можливість без перешкод дістатися аеропорту, а також наявність декількох варіантів транспортного використання у разі виникнення екстреної ситуації.

Вивчення приймаючої країни в динаміці має стати предметом постійного моніторингу і аналізу в частині виявлення потенційних загроз та вироблення оперативних рішень щодо обрання відомої або нової дестинації. В цьому контексті туроператор зобов'язаний мати чіткий план дій і додаткові напрямки туристичної пропозиції для того, щоб не лише не втратити клієнтів, а й залишитись без прибутку і провалити сезон в цілому, що може стати початком краху компанії.

Перевагу слід віддавати тим партнерам приймаючої сторони, з якими туроператор співпрацює досить довго, які мають бездоганну репутацію, демонструють високий рівень безпекових факторів.

На нашу думку, найвідкритіші туристичні дестинації світу можуть піддаватися найбільшому впливу різних екстремістських течій у зв'язку з політикою цих країн щодо відкритості кордонів і, таким чином, наражати туристів на небезпеку бути захопленими та навіть вбитими. Трагедія в Багдаді, Ємені, напружені відносини між Єрусалимом та Палестиною, чисельні теракти в Туреччині. На сьогодні ми бачимо зростання також напруги і в ЄС. І не тільки через міграційну кризу.

У 2015 р. у країнах ЄС зафіксовано 211 терактів, у результаті яких загинуло 151 людина і близько 360 отримали поранення, що є найвищим показником з 2006 р. У 2016 р. ця негативна тенденція тільки посилюється. Вже зафіксовано понад 100 терактів у Британії, більше 70 – у Франції. Також теракти відбулися у Бельгії, Данії, Іспанії, Греції, Італії.

Отже, постійне коригування та моніторинг напрямків туристичних потоків туроператорами є нагальною вимогою часу. Ми можемо стверджувати, що основним гарантом безпеки туристів при знаходженні за кордоном є державні органи влади. І чим безпечніша ситуація в країні в цілому, тим менше ризиків для туристів під час їхнього перебування в дестинації.

Таким чином, якщо мирними ініціативами на міждержавному рівні неможливо вирішити міжнародні конфлікти, туроператорам потрібно самостійно напрацьовувати стратегічні напрямки щодо забезпечення туристичних напрямків. Останні, на наш погляд, мають базуватися на наступних засадах:

- безкомпромісність позиції щодо пріоритету безпеки туриста;
- оптимізація витрат на безпеку туристів;
- відкритість інформації щодо безпекової складової для туриста;
- гнучкість позиції компанії у виборі найбезпечнішого туристичного напрямку;

- компетентність туристичної компанії у безпековому просторі.

Самі напрямки можуть бути такими:

- 1) Позичіонування туристичної компанії як такої, що забезпечує безпеку подорожей.
- 2) Моніторинг туристичних напрямків в безпековій площині на постійній основі.
- 3) Розробка нових турів з урахуванням безпекової складової.
- 4) Докладання усіх управлінських і фінансових зусиль щодо вирішення проблем у разі виникнення небезпеки життю туристів.
- 5) Прийняття повної відповідальності перед туристами у сфері безпеки подорожі.

Висновок. Отже, в результаті проведеного нами аналізу, ми можемо стверджувати, що безпекова компонента стає тим наріжним каменем у стосунках туристичної компанії і туриста, без врахування якої подальша робота першої стає неможливою виходячи з геополітичної ситуації в світі. Спираючись у своїй діяльності на принципи і засади безпекової компоненти діяльності туристичних компаній стає можливим вирішити завдання створення таких туристичних напрямків і маршрутів, де безпека туристів не підлягає сумніву і може бути декларована як усталена і безкомпромісна позиція на твердому підґрунті.

Список використаних джерел:

- 1.Алькема В.Г. Теоретико-методологічні засади розвитку системи економічної безпеки логістичних утворень: Наукова доповідь / В. Г. Алькема; за заг. ред. О. А. Кириченко. – К., 2010.– 50с.
- 2.Голод А.П. Безпека туризму як об'єкт регіональних економічних досліджень // Інноваційна економіка. – 2014. – №4. - С. 190-194.
- 3.Галла Н.М. Основні напрямки та принципи забезпечення економічної безпеки туристичного підприємства / Н.М. Галла // Індустрія гостинності в країнах Європи : тези ІІІ міжнар. наук.-практ. конференції (м. Сімферополь, 4-6 грудня 2009 р.). – Сімферополь: ВіТроПринт, 2009. – С. 10-13.
- 4.Гуляев В.Г. Организация туристских перевозок. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 512 с.
- 5.Корж Н.В. Формування системи економічної безпеки індустрії туризму як складової стійкого розвитку туризму в Україні [Електронний ресурс] / Н.В. Корж, О.В. Заноско // Економіка. Управління. Інновації. Електронне наукове фахове видання. – 2011. – № 2. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2011_2/11knvtvy.pdf
- 6.Малюта Л. Я., Погайдак О.Б. Особливості організації та забезпечення економічної безпеки підприємства й підприємництва в умовах суспільних трансформацій//Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2012. -Вип.1. Том 3.– С.97-102.
- 7.Маринин М.М. Туристские формальности и безопасность в туризме. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 144 с.
- 8.Маркіна І.А. Управління безпекою туристичного бізнесу / І.А. Маркіна // Економіка Крима. – 2012. – № 1 (38). – С. 174-176.
- 9.Мичурин С.Б. Безопасность в туризме: методологический и пространственный аспекты: автореф. дисс. ... канд. геогр. наук / Мичурин С.Б. ; Перм. гос. нац. исслед. ун-т. – Пермь, 2012. – 22 с.
- 10.Мошенський С.З. Формування та розвиток категорії «економічна безпека держави» в економічній науці та практиці // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2008. – Вип. 2 (11). – С.253-264
- 11.Політична географія і геополітика: Навч. посібник / За ред. Б.П.Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.

- 12.Охріменко О.О. Соціальні аспекти безпеки сфери туризму в умовах глобалізації // Стратегічна панорама, - 2006. - №1. - Режим доступу: http://www.niisp.org/vydanna/panorama/issue.php?s=prnb2&issue=2006_1
- 13.Таксанов А. Некоторые аспекты безопасности в туризме: методологический подход к безопасности в туризме //«Васко да Гама» — Менеджмент и маркетинг в туризме. – 2002. – № 3. – С. 15-21.
- 14.Ткачук Л.М. Політико-географічна проблематика у дослідженнях туризму/ Л.М.Ткачук // Економічна та соціальна географія: наук. зб. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2014. – Вип. 2 (70). – С. 32-39.

Список использованных источников

- 1.Алькама В.Г. Теоретико-методологические основы развития системы экономической безопасности логистических образований: Научный доклад / В. Г. Алькема; под общ. ред. А. А. Кириченко. - М., 2010. – 50с.
- 2.Голод А.П. Безопасность туризма как объект региональных экономических исследований // Инновационная экономика. - 2014. - №4. - С. 190-194.
- 3.Галла Н.М. Основные направления и принципы обеспечения экономической безопасности туристического предприятия / Н.М. Галла // Индустрия гостеприимства в странах Европы: тезисы ИИИ междунар. научно-практической. конференции (г.. Симферополь, 4-6 декабря 2009). - Симферополь: ВиТроПринт, 2009. – С. 10-13.
- 4.Гуляев В.Г. Организация туристских перевозок. - М.: Финансы и статистика, 2001. – 512 с.
- 5.Корж Н.В. Формирование системы экономической безопасности индустрии туризма как составной устойчивого развития туризма в Украине [Электронный ресурс] / Н.В. Корж, О.В. Заноски // Экономика. Управление. Инновации. Электронное научное специализированное издание. - 2011. – № 2. – Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2011_2/11knvtvy.pdf
- 6.Малюта Л. Я., Погайдак О.Б. Особенности организации и обеспечения экономической безопасности предприятия и предпринимательства в условиях общественных трансформаций // Теоретические и практические аспекты экономики и интеллектуальной собственности. – 2012. – Вип.1. Том 3.– С.97-102
- 7.Маринин М.М. Туристские формальности и безопасность в туризме. - М.: Финансы и статистика, 2002. – 144 с.
- 8.Маркина И.А. Управление безопасностью туристического бизнеса / И.А. Маркина // Экономика Крыма. – 2012. – № 1 (38). – С. 174-176.
- 9.Мичурин С.Б. Безопасность в туризме: методологический и пространственный аспекты: Автореф. дисс. ... Канд. геогр. наук / Мичурин С.Б.; Пермь. гос. нац. исслед. ун-т. – Пермь, 2012. – 22 с.
- 10.Мошенський С.З. Формирование и развитие категории «экономическая безопасность государства» в экономической науке и практике // Проблемы теории и методологии бухгалтерского учета, контроля и анализа. – 2008. – Вып. 2 (11).– С.253-264.
- 11.Політична географія і геополітика: Учеб. посібник / Під ред. Б.П.Яценка. – М.: Просвещение, 2007. – 255 с.
- 12.Охріменко А.А. Социальные аспекты безопасности сферы туризма в условиях глобализации // Стратегическая панорама, – 2006. – №1. – Режим доступа: http://www.niisp.org/vydanna/panorama/issue.php?s=prnb2&issue=2006_1
- 13.Таксанов А. Некоторые аспекты безопасности в туризме: методологический подход к безопасности в туризме // «Васко да Гама» - Менеджмент и маркетинг в туризме. – 2002. – № 3. – С. 15-21.
- 14.Ткачук Л.М. Политико-географическая проблематика в исследованиях туризма / Л.М.Ткачук // Экономическая и социальная география: наук. сб. - М.: ИПЦ «Киевский университет», 2014. – Вып. 2 (70). – С. 32-39.

References

- 1.Alkema VG Theoretical and methodological foundations of economic security of the logistics system of education: Working Paper / VG Alkema; under the total. Ed. AA Kirichenko. - M., 2010.– 50 p.
- 2.Golod AP Safety tourism as an object of regional economic studies // Innovative Economy. - 2014. - №4. - S. 190-194.

- 3.Galla NM The main directions and principles of ensuring the economic security of the tourist enterprise / NM Galla // Hospitality Industry in Europe: theses IRS Int. scientific and practical. conference (g .. Simferopol, December 4-6, 2009). - Simferopol: ViTroPrint, 2009. - P. 10-13.
- 4.Gulyaev VG Organization of tourist traffic. - M.: Finance and Statistics, 2001. - 512 p.
- 5.Korzh NV Formation of economic security system of the tourism industry as a component of sustainable development of tourism in Ukraine [electronic resource] / NV Korzh, OV Zanoski // Economy. Control. Innovation. Electronic scientific specialized edition. - 2011. - № 2. - Access: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2011_2/11knvtvy.pdf
- 6.Malyuta LY, Pogaydak OB Features of the organization and to ensure the economic security of enterprise and entrepreneurship in the context of social transformations // Theoretical and practical aspects of the economy and intellectual property. - 2012. - Vip.1. Volume 3.– S. 97-102.
- 7.Marinin MM Tourist formalities and security in tourism. - M: the Finance and statistics, 2002. - 144 p..
- 8.Markina IA Security Management of Tourist Business / IA Markin // Economy of Crimea. - 2012. - № 1 (38). - S. 174-176.
- 9.Michurin SB Security in Tourism: spatial and methodological aspects: Author. diss. ... Ph. geogr. Science / SB Michurin ; Permian. state. nat. issled. Univ. - Perm, 2012. - 22 p.
- 10.Moshensky SZ Formation and development of "economic security" category in economic science and practice // Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis. - 2008. - Vol. 2 (11). – S. 253-264.
- 11.Politichna Geography and Geopolitics: Proc. manual / Ed. B.P.Yatsenka. - M.: Education, 2007. - 255 p.
- 12.Ohrimenko AA Social security aspects of the tourism industry in the conditions of globalization // Strategic Panorama, - 2006. - №1. - Access: http://www.niisp.org/vydanna/panorama/issue.php?s=prnb2&issue=2006_1
- 13.Taksanov A. Some aspects of security in tourism: a methodological approach to safety in tourism // "Vasco da Gama" - Management and marketing in tourism. - 2002. - № 3. - S. 15-21.
- 14.Tkachuk LM The political and geographical issues in tourism studies / L.M.Tkachuk // Economic and social geography: Sciences. Sat. - M.: CPI "Kyiv University", 2014. - Vol. 2 (70). - S. 32-39.